

VÄIKESED JA KESKMISE SUURUSEGA ETTEVÖTJAD

Mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd) moodustavad 99 % ELi äriühingutest. VKEd annavad kaks kolmandikku erasektori töökohtadest ja enam kui poole ELi ettevõtjate loodud kogulisandväärtusest. VKEde toetamiseks on võetud vastu mitmesuguseid tegevusprogramme, näiteks Euroopa väikeettevõtlusalgatus „Small Business Act“, programm „Horisont 2020“ ja COSME programm. Nende eesmärk on suurendada teadus- ja uuendustegevuse abil VKEde konkurentsivõimet ning teha rahastamine neile paremini kättesaadavamaks.

ÕIGUSLIK ALUS

VKEd tegutsevad peamiselt oma koduriigis ja suhteliselt vähesed neist tegelevad ELi piires piiriülese ettevõtlusega. Ent VKEde tegevuse ulatusest sõltumata mõjutavad neid ELi õigusaktid sellistes valdkondades nagu maksustamine (Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 110–113), konkurents (ELi toimimise lepingu artiklid 101–109) ja äriühinguõigus (asutamisõigus – ELi toimimise lepingu artiklid 49–54). Komisjoni VKEde määratluse leiab soovituselt 2003/361/EÜ.

EESMÄRGID

Mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad moodustavad 99 % kõigist ELi äriühingutest. 2015. aastal löid ligikaudu 23 miljonit VKEd 3,9 triljoni euro ulatuses lisandväärtust ja andsid tööd 3,9 miljonile inimesele, mis teeb neist olulise ettevõtlusvaimu ja innovatsiooni allika, mis on ELi äriühingute konkurentsivõime seisukohalt eluliselt tähtis. ELi VKEsid käsitleva poliitika eesmärk on tagada, et liidu poliitika ja meetmed oleksid väikeettevõtluse jaoks soodsad ning aitaksid muuta Euroopa äriühingu asutamise ja ettevõtlusega tegelemise seisukohalt atraktiivsemaks.

SAAVUTUSED

A. Väikeettevõtlusalgatus „Small Business Act“ (SBA)

Seni kõige laialdasema ja kõikehõlmavama VKEsid käsitleva algatuse esitas komisjon 2008. aasta juunis teatise „Euroopa väikeettevõtlusalgatus „Small Business Act““ (SBA) kujul ([COM\(2008\) 0394](#)). SBA eesmärk on luua uus poliitiline raamistik, mis ühendab olemasolevad vahendid ja põhineb Euroopa väikeettevõtete hartal ning kaasaegsel VKEde poliitikal majanduskasvu soodustamiseks ja tööhõive suurendamiseks. Puhtalt ühenduse lähenemisviisi kavandamise asemel järgitakse selles algatuses pigem käsitust, mille aluseks on poliitiline partnerlus liikmesriikidega. SBAGA tahetakse

parandada ELi üldist ettevõtluse käsitust, lähtudes põhimõttest „kõigepealt mõtle väikestele“.

1. Arukas reguleerimine

Komisjon peab SBAGA seotud bürokraatia vähendamist väga oluliseks. Avaliku halduse parem kohandamine VKEde vajadustega võib VKEde kasvu märkimisväärselt soodustada. Direktiiv teenuste kohta siseturul (direktiiv 2006/123/EÜ) avaldati 2006. aastal ja kõik ELi liikmesriigid rakendasid selle 2009. aastal.

Hilinenud maksete direktiivi (milles nõutakse, et ametiasutused peavad turvatagatisena tegema VKEdele makse 30 päeva jooksul) ja e-arvete direktiivi (millega e-arved võrdsustatakse paberarvetega) muutmine on eriti kasulik just väikestele ettevõtjatele. Lisaks tähendab ELi avalike hangete poliitika ajakohastamine seda, et VKEde halduskoormus avalike hangete saamiseks on nüüd väiksem ja neil on paremad võimalused ühispakkumuste tegemiseks. Samal moel on lihtsustatud ka finantsteabe esitamise nõudeid ja vähendatud VKEde halduskoormust, ajakohastades selleks nii ELi riigihankemenetlusi kui ka raamatupidamisdirektiivi (nüüd direktiiv 2013/34/EL).

2. Juurdepääs rahastamisele

Finantsturud ei ole sageli suutnud VKEdele vajalikke rahalisi vahendeid anda. Viimastel aastatel on VKEdele rahastamise ja krediidi kättesaadavamaks tegemisel üht-teist saavutatud laenude, tagatiste ja riskikapitali pakkumise teel. Euroopa finantseerimisasutused – Euroopa Investeerimispank (EIP) ja Euroopa Investeerimisfond – on suurendanud VKEdele suunatud tehingute mahtu.

Siiski loetakse SBAs rahastamisraskusi VKEde tähtsusest teiseks probleemiks. 2011. aasta novembris esitaski komisjon tegevuskava VKEde rahastamisvõimaluste parandamiseks ([COM\(2011\) 0870](#)). See hõlmab muu hulgas poliitilisi algatusi, millega lihtsustatakse VKEde juurdepääsu riskikapitaliturgudele. Komisjon jälgib VKEde rahastamisvõimaluste arengut, kasutades komisjoni ja Euroopa Keskpanga uuringut ettevõtjate juurdepääsu kohta rahastamisele (SAFE).

3. VKEd ühtsel turul

Nii SBAs kui ka komisjoni teatistes „Ühtse turu akt – kõrge konkurentsivõimega sotsiaalne turumajandus“ ([COM\(2010\) 0608](#)) ja „Ühtse turu akt II“ ([COM\(2012\) 0573](#)) rõhutatakse vajadust jätkuvalt parandada ettevõtjate raamtingimusi ühtsel turul. VKEde asutamise ja siseturul tegutsemise hõlbustamiseks on loodud või kavandatakse mitmesuguseid meetmeid ja algatusi. VKEdele on kehtestatud erandeid mitmes valdkonnas, näiteks konkurentsieeskirjades, maksustamisel ja äriühinguõiguses.

4. Konkurentsipoliitika

ELi riigiabipoliitikas on juba pikka aega VKEdele soodustusi tehtud, võttes arvesse raskusi, millega nad oma väiksuse tõttu puutuvad. 2014. aastal võttis komisjon vastu läbivaadatud üldise grupierandi määruse riigiabi kohta (määrus (EL) nr 651/2014). Riigiabi ajakohastamise üks komponentidest on liikmesriikide paindlikkuse suurendamine, et nad saaksid anda VKEdele komisjoni eelneva teavitamise ja heakskiiduta riigiabi, kui teatavad tingimused on täidetud. Selle määruse alusel saavad VKEd taotleda avaliku sektori toetust 7,5 miljoni euro ulatuses.

B. VKEdele suunatud ELi võrgustikud

VKEdele suunatud võrgustikud hõlmavad esiteks üldiseid tugiteenuseid ELis asuvatele VKEdele, näiteks Euroopa ettevõtlusvõrgustik, siseturu probleemide lahendamise võrgustik (SOLVIT), „Teie Euroopa – ettevõtlus“ („Your Europe – Business“), „VKEd ja keskkond“ ning „Tegelemine kemikaalidega: riiklikud REACHi teabetoed“. Teiseks on innovatsiooni ja teadusuuringute toetamiseks loodud näiteks intellektuaalomandi õiguste kasutajatugi („IPR Helpdesk“), võrgustik „SME Techweb“, Hiina intellektuaalomandi õiguste kasutajatugi VKEdele, Euroopa ettevõtlus- ja innovatsioonikeskuste võrgustik (EBN), Euroopa töökoha innovatsioonivõrgustik (European Workplace Innovation Network) ja võrgustik „Gate2Growth“.

C. VKEd ja teadustegevus

ELi VKEde jätkusuutliku edu ja kasvu jaoks on väga olulised teadusuuringud ja innovatsioon. Programmi „Horisont 2020“ (aastateks 2014–2020) eesmärk on parema ja laiahaardelisema tugikeskkonna loomine VKEde teadus- ja uuendustegevuseks. Ühtne eeskirjade kogum peaks tegevust oluliselt lihtsustama. Sellise käsituse raames ergutatakse VKEde osalemist uue nn VKEde erivahendi kaudu, mille eesmärk on kaotada rahastamise puudujäägid VKEde varajase etapi riskantses teadus- ja uuendustegevuses.

Tuleks märkida, et programmi „Horisont 2020“ alusmääruses on ette nähtud selle programmi kohustuslik vahehindamine. Teatises ([COM\(2018\) 0002](#)) programmi „Horisont“ vahehindamise kohta uuritakse, kuidas oleks võimalik rakendamist parandada, ning see annab kindla tõendibaasi tulevase tegevuse ja algatuste kavandamiseks. Täpsemalt koostatakse nende tulemuste alusel üheksas raamprogramm (FP9), mida käsitletakse 2018. aasta juunis avaldatavas ettepanekus.

VKEde konkurentsivõime parandamine aastatel 2014–2020 on ka üks ühtekuuluvuspoliitika 11 valdkondlikust eesmärgist. Lisainvesteeringuid VKEdesse tehakse ka muude valdkondlike eesmärkide raames, eelkõige teadusuuringute ja innovatsiooni, vähese süsinikdioksiidiheitega majanduse ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vallas.

D. Ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm (COSME)

2013. aasta detsembris võeti vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1287/2013, millega kehtestatakse ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm (COSME) (2014–2020). Programmiga COSME, mille ajavahemikuks 2014–2020 kavandatud eelarve on 2,3 miljardit eurot, toetatakse järgmisi üldeesmärke:

- parandada VKEde juurdepääsu rahastamisele omakapitali ja laenude vormis: näha ette omakapitalirahastu kasvuetaapi investeeringuteks ja laenu tagatisrahastu, mis laenude katmiseks võimaldab VKEdel jagada finantsvahendajatega riski kas otseste või muude riskijagamismehhanismide kaudu; rahastamisvahendite jaoks eraldatakse COSME eelarvest 1,3 miljardit eurot;

- parandada juurdepääsu nii liidu kui ka maailma turgudele: tugivõrgustiku „Enterprise Europe Network“ kaudu tagatakse kasvusuunitlusega tugiteenused, et hõlbustada ettevõtete laienemist nii ühtsel turul kui ka väljapoole ELi;
- edendada ettevõtlust: arendatakse näiteks ettevõtlikkust ja ettevõtlusoskusi, eriti uute ettevõtjate, noorte ja naiste seas.

Komisjoni hinnangul peaks uus programm aitama igal aastal 39 000 äriühingul luua või säilitada 29 500 töökohta ning tuua välja 900 uut toodet, teenust või protsessi 2020. aastaks.

EUROOPA PARLAMENDI ROLL

Juba 1983. aastal kuulutas Euroopa Parlament välja väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ja käsitööstuse Euroopa aasta ning tegi mitmeid algatusi nende arengu edendamiseks. Sealtpeale on parlament pidevalt näidanud üles pühendumust Euroopa VKEde arengu edendamisele. Näiteks:

- Juunis 2010 võttis Euroopa Parlament vastu [resolutsiooni](#) ühenduse innovatsioonipoliitika läbivaatamise kohta muutuva maailma taustal^[1]. Selles rõhutab parlament vajadust luua VKEdele paremad tingimused riskikapitali saamiseks. Parlament nõuab VKEde rahastamisvahendite (mikrokrediit, riskikapital isikutele, kes soovivad investeerida innovaatilistesse äriühingutesse, äriinglid noorte teadlaste ettevõtlusprojektide toetamiseks) arendamist. Samuti nõutakse resolutsioonis, et liikmesriigid ja komisjon looksid investeerimiseks maksu-, finants-, äri- ja haldusstiimuleid.
- Märtsis 2011 võttis Euroopa Parlament vastu [resolutsiooni](#) üleilmastumise ajastu uue tööstuspoliitika kohta^[2]. Muu hulgas kutsutakse selles komisjoni üles jätkama SBA rakendamist, et vähendada halduskoormust ja parandada VKEde rahastamisvõimalusi. Samuti nõutakse VKEde määratluse ajakohastamist, et võimaldada teatavates ettevõtlussektorites suuremat paindlikkust. Lisaks nõuab parlament tungivalt, et komisjon suurendaks VKEde osalemist teadus- ja arendustegevuse raamprogrammides.
- Mais 2011 võttis Euroopa Parlament vastu [resolutsiooni](#) Euroopa väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act“ läbivaatamise kohta^[3]. Selles resolutsioonis palub Euroopa Parlament muu hulgas liikmesriikidel vastu võtta viimane vastuvõtmata ettepanek Euroopa osaühingu põhikirja kohta. Euroopa Parlament toonitab oma muret selle pärast, et nn VKEde testi ei ole kõigis uutes seadusandlikes algatustes, eelkõige riikide tasandil, nõuetekohaselt ja järjepidevalt kohaldatud. Lisaks hoiatab parlament liikmesriike ülereguleerimise, s.o ELi õigusaktide nõuete ületamise eest direktiivide siseriiklikku õigusesse ülevõtmise käigus.
- Oktoobris 2012 võttis parlament vastu [resolutsiooni](#) väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) konkurentsivõime ja ärivõimaluste kohta^[4].

[1]ELT C 236 E, 12.8.2011, lk 41.

[2]ELT C 199 E, 7.7.2012, lk 131.

[3]ELT C 377 E, 7.12.2012, lk 102.

[4]ELT C 68E, 7.3.2014, lk 40.

Selles juhib parlament tähelepanu sellistele küsimustele nagu halduskoormuse vähendamine, konkurentsivõime ja töökohtade loomise toetamine, idufirmade käivitamine ning teabe ja rahastamise kättesaadavus.

- Jaanuaris 2014 võttis Euroopa Parlament vastu [resolutsiooni](#) Euroopa taasindustrialiseerimise kohta konkurentsivõime ja jätkusuutlikkuse edendamiseks^[5], milles ta rõhutab VKEde tähtsust ELi majanduses ning nõuab neile eritoetust ja kaitset.
- Septembris 2016 võttis Euroopa Parlament vastu [resolutsiooni](#) VKEde rahastamisele juurdepääsu ja VKEde rahastamise mitmekesistamise kohta kapitaliturgude liidus^[6].
- Juulis 2017 võttis Euroopa Parlament vastu [resolutsiooni](#) ELi ambitsioonika tööstusstrateegia kui Euroopa majanduskasvu, tööhõive ja innovatsiooni seisukohalt strateegilise prioriteedi väljatöötamise kohta ([2017/2732\(RSP\)](#))^[7].

Frédéric Gouardères
05/2019

---

[5]ELT C 482, 23.12.2016, lk 89.

[6]Vastuvõetud tekstid, [P8_TA\(2016\)0358](#).

[7]Vastuvõetud tekstid, [P8_TA\(2017\)0305](#).

